

L'hexàmetre homèric adaptat a la mètrica catalana en la versió de Carles Riba de l'*Odissea*

Presentació d'un estudi complet

Jordi Cors i Meya

Universitat Autònoma de Barcelona

Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Data de recepció: 19/12/1997

Abstract

The author presents the complete study of the metric adaptation of the Homeric hexameter to Catalan by Carles Riba in his translation of the *Odyssey*. The Catalan hexameters have been studied by means of a specially adapted computer program, as is shown in three examples: *Od* 1, 1-30; 12, 1-52; 20, 1-31.

El tema de l'admirable adaptació per Carles Riba del model de versificació homèric, en la seva traducció, m'ha interessat des de fa temps per la qualitat dels resultats, alhora fidels al punt de partida de l'hexàmetre grec i a la llengua catalana, que n'és el punt concret d'arribada, i he procurat, en conseqüència, dedicar sovint una particular atenció al fet d'anar aprofundint aquesta qüestió específica, aparentment sobretot formal, però que ens aporta —estretament lligada a la pregona bellesa de la versió— el que és un vehicle sobri i senzill d'una creació poètica de categoria extraordinària.

Les primeres conclusions van ser publicades fa uns anys¹. He anat fent comprovacions sistemàtiques, sempre que n'he tingut l'ocasió, tant arran d'esbrinar

1. CORS MEYA, J., «Carles Riba i l'adaptació de l'hexàmetre al català en la seva traducció de l'*Odissea*», *Els Marges* 41 (1990), p. 39-56. D'altra banda, remeto a aquest article, a part el tema central, pel que fa als antecedents de l'estudi presentat i a la documentació utilitzada, en especial la bibliografia. De la bibliografia, precisament, voldria destacar aquí les obres següents: BEEKES, R.S.P., «On the structure of the Greek Hexameter», *Glotta* 50 (1972), p. 1-10; BRIOSO, M., «Conceptos básicos de métrica griega», *Estudios metodológicos sobre la lengua griega* (Cáceres 1983), p. 101-118; FRAENKEL, H., «Der kallimacheische und der homerische Hexameter», en *Nach. Ges. Wiss., Göttingen 1926* (= *Wege und Formen frühgriechischen Denkens*, München, 1955, p. 100-156); GIL, L., «El verso épico», en *Introducción a Homero*, I (Barcelona 1984/Madrid 1963), p. 183-195; GUZMÁN GUERRA, A., *Manual de métrica griega*, Madrid, 1997; KIRK, G.S., «Studies in some Technical Aspects of Homeric Style», *JCS* 20 (1966), p. 75-152; MACÍÀ APARICIO, L.M., «Origen y estructura del hexámetro dactílico. Revisión crítica», *Estudios Clásicos* 34/101 (1992), p. 87-103; MEDINA, J., «L'hexàmetre i el díctic elegíac en la poesia catalana», *Els Marges* 14 (1978), p. 3-30, i *Història de les adaptacions de metres clàssics greco-llatins en la poesia catalana (segle XX)*, ETD, Barcelona, 1986; METTE, H. J., «Die Struktur der ältesten daktylischen Hexameters»,

nous aspectes d'aquesta temàtica mètrica, com acabo d'apuntar, com arran de l'estudi d'altres temes més pròpiament de contingut, però que adesiara requereixen la col·laboració de la visió de trets més formals. En aquestes comprovacions, he pogut anar constatant que aquelles primeres conclusions mencionades s'anaven confirmant. A la vista de tot això, a poc a poc se m'ha anat imposant la necessitat de fer una recerca més completa de la labor d'adaptació ribiana. Tanmateix hi havia, principalment per causa del mètode d'escansió de l'hexàmetre —de base manual—, una dificultat de temps gairebé insalvable: en el meu primer estudi vàrem analitzar 2.786 versos de la traducció de Riba², escandits personalment un a un, amb l'ajut d'alguns col·laboradors; però ara anàvem a fer l'estudi complet, escandint els 12.128 versos de la traducció ribiana. És a dir, em trobava davant d'un procés que m'exigia, per la manualitat del mètode d'escansió, una excessiva dedicació prèvia merament formal, de preparació del material —l'obtenció de les dades mètriques de tots els hexàmetres—, amb un risc afegit, relativament greu, de possibilitat d'un cert nombre d'errors —percentualment inevitables— malgrat dur a terme les revisions pertinents.

És aleshores quan va sorgir el projecte que ara s'ha culminat, el qual aquí podem només simplement presentar, i ho fem a través d'una petita mostra il·lustrativa; deixem per a una publicació més àmplia l'explicació de les etapes seguides i la quantificació dels resultats, que altrament són en un percentatge altíssim coincidents amb les conclusions que, com a fruit de la primera part de l'estudi, es proposaven en l'article ja citat sobre aquest tema³. En definitiva, el que ara ja tenim a l'abast n'és l'estudi complet, en el qual s'han determinat les dades mètriques inicials amb l'ajut d'uns programes informàtics elaborats totalment per nosaltres i sotmesos a una minuciosa comprovació sistemàtica, que han permès escandir mecànicament i, alhora, sense errors —com s'ha fet patent en la revisió— l'abundància de versos esmentats i que han facilitat així la informació fidedigna adient per dur a terme, doncs, la recerca completa que preteníem.

Glotta 35 (1956), p. 1-17; NIETO IBAÑEZ, J.M., «La cesura: metro y sentido en el verso griego», *Emerita* 60 (1992), p. 225-234; OLIVA, S., *Mètrica catalana*, Barcelona, 1980, i *Introducció a la mètrica*, Barcelona 1986 (2^a 1988, revisada); PEJENAUTE, F. «La adaptación de los metros clásicos en castellano», *Estudios Clásicos* 15/63 (1971), p. 213-234, i «Dos nuevas adaptaciones, en castellano, del hexámetro clásico», *Estudios Clásicos* 21/79 (1977), p. 171-188; STANFORD, W.B., «The Homeric Hexameter», en *The Odyssey of Homer*, I (London 1984/2^a 1959), LXXII-LXXXVI; VALENTÍ I FIOL, E., *Els Clàssics i la Literatura Catalana Moderna*, Barcelona, 1973; WEST, M.L., *Greek Metre*, Oxford, 1982, *Introduction to Greek Metre*, Oxford, 1987 i *Ancient Greek Music*, Oxford, 1992; WYATT, W. F., *Metrical lengthening in Homer*, Roma, 1969. Vegeu, a més, a partir també de la doble experiència —amb aspectes paral·lels a la de Riba— de la traducció poètica completa d'una obra homèrica, BALASCH, M., «A guisa de pròleg», en HOMER, *La Iliada* I (Barcelona 1971), p. 7-13; «Sobre els hexàmetres ribians i la meua versió de la *Iliada*», *Serra d'Or* 149 (1972), p. 35-36; i, de la segona versió, només una breu referència introductòria referida al nostre tema: «Introducció», en HOMER, *La Iliada* (Barcelona 1997), p. 9-10.

2. Cf. CORS MEYA, J., a.c. (1990), nota 7 (p. 41).

3. Vegeu CORS MEYA, J., a.c., esp. p. 42-55.

Vegem-ne la mostra a què s'ha fet referència. Abans, però, convé aclarir els signes usats⁴:

- [–] Síl·laba tònica realitzada amb accent fonètic màxim o irrenunciable a partir del respectiu accent lexical, temps marcat equivalent a una llarga dotada d'*ictus* (temps fort) de la mètrica clàssica.
- <+> Síl·laba àtona o bé sense accent fonètic (màxim) encara que el tingui lexical, temps no-marcad equivalent a una llarga no dotada d'*ictus* (temps feble) de la mètrica clàssica.
- <·> Síl·laba àtona o bé sense accent fonètic (màxim) encara que el tingui lexical, temps no-marcad equivalent a una breu (temps feble o integrant d'un temps feble) de la mètrica clàssica.
- [=] Síl·laba lexicalment àtona (o bé, rares vegades, amb accent lexical segon de paraula composta) accentuada només amb un accent secundari o de suport, temps marcat equivalent a una llarga dotada d'*ictus* (temps fort) de la mètrica clàssica.

Cal afegir les sigles indicadores dels sis metres o peus de cada hexàmetre:

A amfíbrac	D dàctil
E espondeu	I iambe

Les sis sigles de cadascun dels versos poden formar 140 combinacions, que han estat numerades per tal de facilitar-ne la posterior classificació. En la mostra que ara s'ofereix, el conjunt de sigles de cada hexàmetre va seguida, entre parèntesis, pel número de combinació corresponent.

Odissea 1, 1-30

001 [–]<+>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<+>[–]<·><·>[–]<+>	ED DE DE (-107-)
Conta'm, Musa, aquell home de gran ardit, que tantíssim	
002 <·>[–]<·>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<+>[–]<·><·>[–]<+>	AD DE DE (-027-)
errà, després que de Troia el sagrat alcàsser va prendre;	
003 [=]<+>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<+>	ED DD DE (-102-)
de molts pobles veié les ciutats, l'esperit va conèixer;	
004 [–]<·><·>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<+>[–]<·><·>[–]<+>	DD DE DE (-067-)
molts de dolors, el que és ell, pel gran mar patí en el seu ànim,	
005 [–]<·><·>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<+>	DD DD DE (-062-)
fent per guanyà' el seu alè i el retorn de la colla que duia;	
006 [–]<+>[–]<+>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<+>	EE DD DE (-122-)
mes ni així els companys no salvà, tanmateix desitjant-ho,	
007 [–]<+>[–]<·><·>[–]<·><·>[–]<+>[–]<·><·>[–]<+>	ED DE DE (-107-)
car tots ells es perderen per llurs mateixes follies,	

4. Pel que fa als signes indicadors del valor mètric de cadascuna de les síl·labes, cf. CORS MEYA, J., a.c., nota 10 (p. 42-43) i nota 15 (p. 44).

- 008 [=]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+>
els insensats! que les vaques del Sol, el Fill de l'Altura, DD DE DE (-067-)
- 009 [-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
van menjar-se; i el déu va llevar-los el dia en què es torna. ED DD DE (-102-)
- 010 [-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
Parla'ns-en, filla de Zeus, des d'on vulguis, també a nosaltres. DD DD DE (-062-)
- 011 [-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
Ja els altres, tots els que havien fugit d'una mort espadada, DD DD DE (-062-)
- 012 [-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
eren a casa per fi, escapats de la guerra i de l'ona, DD DD DE (-062-)
- 013 [-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
i ell tot sol, freturós de tornà' i de l'esposa, el tenia ED DD DE (-102-)
- 014 [-]<+>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
una augusta nimfa, Calipso, divina entre dees, EE DD DE (-122-)
- 015 [=]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
dins de coves balmades, glatint perquè fos marit d'ella. ED DD DE (-102-)
- 016 [-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<+>[-]<>>>[-]<+>
Mes quan a l'últim, corrent en gir els anys, arribava DD EE DE (-077-)
- 017 [-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
l'hora en què els déus li havien filat que tornés a la seva DE DD DE (-082-)
- 018 [-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
Ítaca, no per això era escàpol encara de bregues, DD DD DE (-062-)
- 019 [=]<+>[-]<>>>[-]<+>[-]<+>[-]<>>>[-]<+>
ni entre els seus estimats; i tots els déus el planyien, ED EE DE (-117-)
- 020 [-]<+>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
fora de Posidó, que estava abrivat de rancúnia ED ED DE (-112-)
- 021 [-]<+>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
contra Ulisses diví, abans que fes cap a sa terra. ED ED DE (-112-)
- 022 [-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
Doncs, un dia, va anar-se'n el déu amb els Negres, que habiten ED DD DE (-102-)
- 023 [-]<+>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
lluny -els Negres, que estan partits a l'extrem del llinatge, ED ED DE (-112-)
- 024 [-]<>>>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<>>>[-]<+>
uns cap a sol ponent i els altres cap a l'aurora- DE EE DE (-097-)
- 025 [=]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
i davant la matança de braus i d'anyells, en tenia ED DD DE (-102-)
- 026 [=]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
de delit, el que és ell, assegut al festí! però els altres ED DD DE (-102-)
- 027 [-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+>
eren en tant a les sales de Zeus Olímpic, fent junta. DD DE DE (-067-)
- 028 [=]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>
I començà enraonant-los el Pare, dels déus i dels homes, DD DD DE (-062-)
- 029 [-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+>
car dins son cor pensava en Egist, l'heroi sense tara, DE DE DE (-087-)

030 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
mort a mans del fill d'Agamènon, el cèlebre Orestes.

EE DD DE (-122-)

Odissea 12, 1-52

001 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
Quan del riu Oceà ja deixà el corrent el navili

ED DE DE (-107-)

002 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
i per l'ona del mar de tan ample pas atenyérem

ED DE DE (-107-)

003 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
l'illa d'Eea, on són la casa i els chors de l'Aurora,

DE ED DE (-092-)

004 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
nada que és del matí, i els llevants del Sol que ens alegra,

ED DE DE (-107-)

005 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
doncs, abordant allí, encallàrem la nau a les sorres,

DE DD DE (-082-)

006 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
i nosaltres saltàrem llavors al trencall de l'onada

ED DD DE (-102-)

007 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
i, afeixugats per la son, esperàrem l'Aurora divina.

DD DD DE (-062-)

008 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
Quan es mostrà en el matí, amb dits de rosa, l'Aurora,

DD EE DE (-077-)

009 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
vaig enviar llavors uns companys a la casa de Circe

DE DD DE (-082-)

010 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
que portessin el cos d'Elpènor difunt. I tot d'una

ED ED DE (-112-)

011 <+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
tallant buscalls a l'indret on el cap de la riba s'endinsa,

AD DD DE (-022-)

012 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
fèrem, tots tristos, les honres, vessant ufana de llàgrimes.

DD DE DD (-066-)

013 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
I quan el mort fou cremat amb les armes que el mort posseïa,

DD DD DE (-062-)

014 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
li apilem una tomba i, havent-hi dreçat una estela,

ED DD DE (-102-)

015 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
al capdamunt de la tomba plantem el seu rem manegívol.

DD DD DE (-062-)

016 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
Vam acabar-ho tot; i no fou cap secret per a Circe

DE DD DE (-082-)

017 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
que ja haguéssim tornat de l'Hades; i amb molta llestesa

ED ED DE (-112-)

018 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
ve, abillada i, amb ella, les seves cambres, portant-nos

DD DD DE (-062-)

019 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
pa i abundor de carns i un vi vermell ple de flama.

DE EE DE (-097-)

020 [-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>
Dreta enmig de nosaltres, parlà la divina entre dees:

ED DD DE (-102-)

- 021 [-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DE DD DE (-082-)
—Pobres humans, que en vida heu baixat a l'estatge de l'Hades,
- 022 [-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DD DD DE (-062-)
dues vegades difunts, quan els altres no en moren més que una!
- 023 [-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> ED DD DE (-102-)
Au, mengeu d'aquest plat i beveu d'aquest vi, solaçant-vos
- 024 <>[-]<>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+> AD DE DE (-027-)
aquí durant tot el dia, i, en ser que apunti l'Aurora,
- 025 [=]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+> DE DE DE (-087-)
navigareu; i jo us mostraré la ruta, i de cada
- 026 [-]<>>>[-]<+>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DE ED DE (-092-)
cosa us daré el senyal, no fos que per trames funestes
- 027 [=]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+> DD DE DE (-067-)
que se us ordissin, passéssiu dolors per mar o per terra.
- 028 [-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DD DD DE (-062-)
Tal va dir ella, i el cor generós se'ns deixava convèncer.
- 029 <>[-]<>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> AD DD DE (-022-)
Així llavors tot el dia sencer, fins que el sol es va pondre,
- 030 [-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+><>[-] ED DD EI (-105-)
vam estar regalant-nos amb carn a desdir i amb vi dolç;
- 031 [=]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DD ED DE (-072-)
i quan el sol es pongué i damunt ens venia la fosca,
- 032 [-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DD ED DE (-072-)
ells s'adormiren al llarg dels cables popers del navili.
- 033 [-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DD ED DE (-072-)
I ella, agafant-me la mà em fa seure apartat dels meus homes
- 034 [=]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DD ED DE (-072-)
i, recolzant-se'm als peus, em va preguntant cada cosa.
- 035 [-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+> DD DE DE (-067-)
Jo vaig anar-li esbrinant cada cosa, tal com esqueia.
- 036 [=]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+> ED DE DE (-107-)
I aleshores parlà missenyora Circe, dient-me:
- 037 [-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<+>[-]<>>>[-]<+> DD EE DE (-077-)
—Mira com tot va tenint acabament. I tu escolta
- 038 [-]<>>>[-]<+>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DE ED DE (-092-)
ara el que et vaig a dir; i un déu ja farà que ho recordis.
- 039 [=]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<+>[-]<>>>[-]<+> DD EE DE (-077-)
Arribaràs de primer a les Sirenes, que encisen
- 040 [-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DE DD DE (-082-)
tots els humans, quissulla que siguin que arriben a elles.
- 041 [-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+> DE DD DE (-082-)
Qui per follia amaina i al so de la veu dóna orella
- 042 [=]<>>>[-]<>>>[-]<>>>[-]<+>[-]<>>>[-]<+> DD DE DE (-067-)
de les Sirenes, ja mai la muller ni els fills criatures

- 043 [=]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
no el sortiran a rebre, tornant a casa, joiolos:
- 044 [-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
no, les Sirenes l'encisen amb llur cançó prima i clara,
- 045 [-]<+>[-]<><><>[-]<+>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
des del punt on s'estan; i entorn blanqueja una rima
- 046 [-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
d'ossos de gent que es corromp; i la pell que els cobreix va enxiuint-se.
- 047 [-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
Passa de llarg, però tapa a la teva gent les orelles
- 048 <>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
amb cera dolça que hauràs remollit, a fi que no hi senti
- 049 [-]<+>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
cap dels altres; però si el cor a tu et diu d'escoltar-les,
- 050 [-]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
fes que et lliguin de mans i de peus dins el ràpid navili,
- 051 [-]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
dret a la paramola, i que fermin les cordes ben altes,
- 052 [=]<+>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
perquè sentis a pler la veu de les dues Sirenes.

Odissea 20, 1-31

- 001 [-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
Fou al vestíbul que Ulisses diví la colga va fer-se.
- 002 [=]<+>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
Hi va estendre una pell de bou sense adob i per sobre
- 003 [-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
tot de vellons d'ovelles, de les que els aqueus immolaven.
- 004 <>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
I Eurínome, un cop gitat, va tirar-li a sobre una manta.
- 005 [=]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
Als pretendents, però, meditant en son cor desventures,
- 006 [-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
jeia despert. I sortint del casal, passaven les dones
- 007 [=]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
que amb els pretendents, com sempre, anaven a jeure,
- 008 [-]<+>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
fent-se entre elles rialles i exhortaments d'alegria.
- 009 [=]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
I a l'heroi dins el pit va girar-se-li el cor del que veia,
- 010 [=]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>
i va debatre molt en el seu pensament i el seu ànim
- 011 [=]<+>[-]<><><>[-]<><><>[-]<+>[-]<><><>[-]<+>
si llançar-se a l'encalç i matar-les una per una

- 012 [=]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+> ED DD DE (-102-)
o si encara deixar que els superbs pretendents hi jaguessin
- 013 [=]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+> ED DD DE (-102-)
per darrera vegada... I el cor li lladrava pels dintres:
- 014 [=]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+> ED DD DE (-102-)
com la gossa que es dreça amb els febles cadells entre cames,
- 015 [=]<×>[-]<+>[-]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+> DE ED DE (-092-)
quan no coneix algú i li lladra amb deler de combatre,
- 016 [-]<+>[-]<×>[-]<+>[-]<+>[-]<×>[-]<+> ED EE DE (-117-)
tal lladrava el seu dins, irat per llurs malifetes.
- 017 [=]<×>[-]<+>[-]<+>[-]<+>[-]<×>[-]<+> DE EE DE (-097-)
I, colpejant-se el pit, reptà el seu cor amb paraules:
- 018 [=]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+> ED DD DE (-102-)
—Paciència, cor meu, que una cosa més gossa patires
- 019 [=]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+> ED DD DE (-102-)
aquell dia que el Cíclop, amb urc sense fre, va menjar-se'm
- 020 [=]<+>[-]<×>[-]<+>[-]<+>[-]<×>[-]<+> ED EE DE (-117-)
els robustos companys; i tu sables sofrir-ho,
- 021 [-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+> DD DD DE (-062-)
fins que el teu giny em tragué del coval on cuidava morir-me.
- 022 [-]<+>[-]<×>[-]<+>[=]<+>[-]<×>[-]<+> ED EE DE (-117-)
Deia ell dins el pit, escometent el seu ànim.
- 023 [=]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+> DD DD DE (-062-)
I va romandre-li el cor a l'amarra, endurant sense treva.
- 024 [-]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<+>[-]<×>[-]<+> ED DE DE (-107-)
Ara, ell, es bolcava de l'un costat i de l'altre.
- 025 [=]<+>[-]<×>[-]<+>[-]<+>[-]<×>[-]<+> ED EE DE (-117-)
I com quan un heroi en un gran foc que flameja
- 026 [-]<+>[-]<×>[-]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<+> ED ED DE (-112-)
posa un ventre farcit de greix i de sang i el canvia
- 027 <×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+> AD DD DE (-022-)
de l'un costat i de l'altre, glatint per rostir-lo de pressa:
- 028 [-]<×>[-]<×>[-]<×>[-]<+>[-]<×>[-]<+> DD DE DE (-067-)
tal d'un costat i de l'altre es bolcava ell, rumiant-se
- 029 [-]<+>[=]<×>[-]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<+> ED ED DE (-112-)
com en els pretendents impúdics les mans posaria,
- 030 [-]<+>[-]<×>[-]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<+> ED ED DE (-112-)
sent ell sol contra molts. I va presentar-se-li Atena,
- 031 [=]<+>[-]<×>[-]<×>[-]<+>[-]<×>[-]<+> ED DE DE (-107-)
davallada del cel, que pels trets semblava una dona;

A partir d'aquestes dades mètriques, acompanyades de les referides a les pauses i a altres aspectes significatius —com és ara la supressió de la *r* final muda, amb l'e-

xigència consegüent de l'addició d'un apòstrof—⁵, ha estat possible abordar, amb la totalitat de la informació a l'abast, i gràcies a l'ajut eficaç dels mitjans informàtics —oportunament configurats i utilitzats només com a suport—, l'estudi complet a què hem estat al·ludint respecte de l'adaptació catalana de l'hexàmetre homèric en la versió ribiana de l'*Odissea*.

5. Cf., p.e., CORS MEYA, J., a.c., p. 48 i, esp., nota 25.